

1 ha gyökeres terület vágástörése	2090 Ft
60 cm mélyforgatás ÁMG szerint	1959 Ft
egy évvel korábban bekövetkező záródás miatti ápolási költség megtakarítása	1524 Ft
összesen:	3483 Ft

Eredmény a vágástörés javára 3483 — 2090 = 1393 Ft
 Levonandó ebből a gép teljesítménynövekedése miatt a tuskós és gyökere-
 res terület önköltsége közötti különbség
 3190 — 2090 Ft = 1100 Ft

Eredmény a vágástörés javára: 293 Ft

A következtetésből megállapítható, hogy eredmény mutatkozik tuskós terület esetében is. Az eredmény számottevő összeg. Tekintettel a jelenlegi munkaerő helyzetre, kötött talajon a tuskós területek mélyforgatásánál feltétlen gazdaságos alkalmazni az erdőgazdaságunknál kialakult módszert. Ez a módszer is finomítást igényel még. Problémát jelent az ekealkatrészellátás, a csorozlya élezése, a talajban maradt gyökerek felszínre hozása. Mindezek figyelembevételével módszerünket jó kezdeti lépésnek tekinthetjük.

Д. Надь А.: ДАННЫЕ О ВСПАШКЕ ТЕКУЩИХ ЛЕСОСЕК В БЕКЕШМЕДЕЙСКОМ ЛЕСХОЗЕ.

V Békésmédey Lésxóze s 1959 góda traktórom С-100 и плугом ПП-50 производят распашку лесосек с пнями. Плуг раскалывает пни и запахивает их в борозды. Трактор хорошо зарекомендовал себя на этой работе, а на плуге следует произвести соответствующие укрепления. Этот способ распашки очень пригоден и рентабелен на связных почвах. Раскорчевка пней даже с последующей реализацией пней является убыточной для Лесхоза, а механизированная распашка лесосек с пнями дает непосредственные материальные выгоды.

D. Nagy, A.: ANGABEN ÜBER DEN UMBRUCH VON SCHLAGFLÄCHEN IM STAATLICHEN FORSTWIRTSCHAFTSBETRIEB KOMITAT BEKES.

Im StFB Komitat Békés erfolgt der Umbruch der ungerodeten Schlagflächen von 1959. an mit der Kraftmaschine S—100 und mit dem Pflug PP—50. Der Pflug spaltet die Wurzelstöcke und wendet sie in die Furchen hinein. Die Kraftmaschine erwies sich als genügend stark, der Pflug muss jedoch verstärkt werden. Die Methode hat sich auf bindigen Böden auch in bezug auf die Wirtschaftlichkeit bestens bewährt. Solange im StFB die manuelle Stockrodung auch nach der Verwertung des Stockholzes mit einem finanziellen Verlust schloss, weist der maschinelle Umbruch der Schlagflächen zahlreiche unmittelbare materielle Vorteile auf.

Erdőtársulások biológiai felsőmagassági (termőhelyi) szórásmezeje

PALLAY MÁRIA

A termőhelyfeltáró munka célja adott termőhely potenciális termőképességének feltárása (5), a potenciális termőképesség maximális kihasználásának megtervezése. Már korábban, 1961-ben (6), majd 1963-ban (7) beszámoltam ez irányú eddigi eredményeimről. Idézett munkák és jelen munkám meghatározott termőhelyen tenyésző faállomány növekedésének vizsgálatán keresztül a termőhelytől várható maximális fahozam megállapítására irányul.

A potenciális termőképesség meghatározása az adott termőhely aktuális (5) termőképességének felmérésén keresztül történik. Az aktuális termőképességet

számszerűen az adott termőhelyen álló állomány pillanatnyi fatömegével jellemezhetjük.

A pillanatnyi fatömegről az erdőtársulások biológiai felsőmagassági „termőhelyi” szórásmezejének megállapítása már némi tájékoztatást ad.

Ahhoz, hogy a biológiai felsőmagassági „termőhelyi” szórásmezőbe való besorolás bármilyen, de hasznos eredményt adjon, elengedhetetlen előfeltétel azonban, hogy rendelkezésünkre álljon nemcsak a Greiner-féle fatermési táblák adatai alapján megszerkesztett termőhelyi szórásmező, amelytől állományaink növekedése lényeges eltérést mutat, hanem az erdőrendezési adatok feldolgozásával szerkesztett biológiai felsőmagassági „termőhelyi” osztályozó mérce is. Ezek az osztályozó mércék a Tájrészlet (47b) főfafajaira nézve rendelkezésünkre állnak (2, 3, 8).

Kivétel az Lf felsőmagassági szórásmezeje, amelyet országosan még nem dolgoztak fel. Az Lf-re vonatkozó felsőmagassági szórásmezőt, az országos átlagmagassági szórásmező (1) felhasználásával megszerkesztett soproni átlagmagassági szórásmezőből vezettem le.

A vizsgálatokat a soproni Hegyvidék erdőgazdasági táj, Várisi hegység (47b) tájrészletben (4) végeztük. Termőhelyi egységként az erdőtársulás szolgál.

A vizsgált erdőtársulások:

mészkerülő-tölgyesek

mészkerülő gyertyános tölgyesek

gyertyános kocsánytalan tölgyesek

A 47b tájrészlet állományainak fő fafajai : ktT_s, Lf, Vf, Ef, Ff. E dolgozat keretében a ktT_s és Lf növekedési viszonyai kerülnek bemutatásra erdőtársulásonként.

Módszer:

A ktT_s Lf biológiai-felsőmagassági szórásmezejének az országos biológiai felsőmagassági-termőhelyi-szórásmezőbe való illesztése grafikus módon történik.

Az országos szórásmezőbe erdőtársulásonként, fafajonként pontfelhő jelöli az egyes fafajok biológiai felsőmagassági szórásmezejét. A pontfelhő rajzolásánál az egyes korokhoz tartozó biológiai felsőmagassági értékek 1—5 adat esetén telt karika, 5—10 adatnál üres karika, 10-nél több adatnál kereszt jelet kapnak.

A pontfelhő súlypontos elhelyezkedése ad választ arra a kérdésre, hogy az adott erdőtársulásban a kérdéses fafaj hány termőhelyi osztályt ölel fel.

A súlypontos elhelyezkedéstől eltérő, ez alatt és fölött található értékek minden esetben egyedi elbírálás alá esnek.

Amint már a fentiekben ismertettem, az Lf országos szórásmezejét helyi biológiai felsőmagassági szórásmezővel helyettesítettem.

A szórásmező megszerkesztése a következőképpen történt:

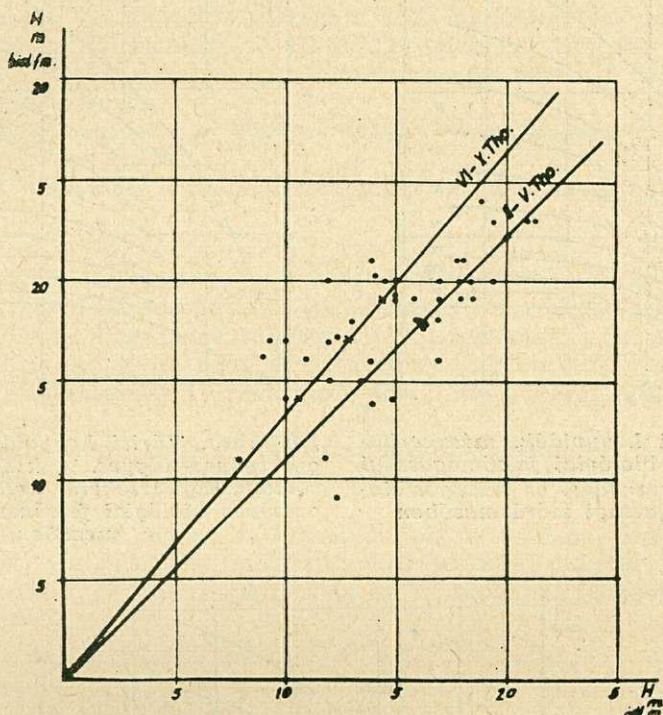
Az Lf átlagmagassági szórásmezejének két határsora rendelkezésemre állt dr. Magyar J. nyomán (1). A két határsor birtokában a szerző mértani haladványos módszerével (3a) a mező 10 Tho.-ra való bontását elvégeztem.

Az átlagmagassági szórásmező birtokában dr. Tuskó L. (8) által ismertetett módszer alapján felhordtam az átlagmagasság függvényében a biológiai felsőmagassági értékeket, egybefoglalva a II—V. termőhelyi osztályt és a VI—X. termőhelyi osztályt (I. ábra).

(A kevés adat nem tette lehetővé, hogy Tho.-onként végezzem a szerkesztést.)

A szerkesztésnél 1759 átlagmagassági és 273 biológiai felsőmagassági érték került felhordásra.

A továbbiakban a II—IV-ik termőhelyi osztály adatait felölelő görbe segítségével szerkesztettem meg a felsőmagassági szórásmező felső határgörbéjét, a VI—X-ik termőhelyi osztályt összefoglaló görbe adataival az alsó határgörbét.

I. ábra: Várasi hegyvidék tájrészlete: a Lf biológiai felsőmagassági értékei az átlagmagasság függvényében

Az idézett tanulmánnyal egybehangzóan (8) az Lf-nél még élesebben mutatkozik a tétel, hogy az azonos átlagmagasságnak gyengébb termőhelyen nagyobb, jó termőhelyeken kisebb biológiai felsőmagassági érték felel meg.

*

Az erdőtársulások biológiai felsőmagassági „termőhelyi” szórásmezejének megállapítása, a szórásmezőknek az országos szórásmezőbe való behelyezése, termőhelyi-osztályba sorolása, a ktT_s és Lf növekedése alapján a következő: (Fafajonként a feldolgozásra kerülő próbaterületek száma: ktT_s: 59, Lf: 60.)

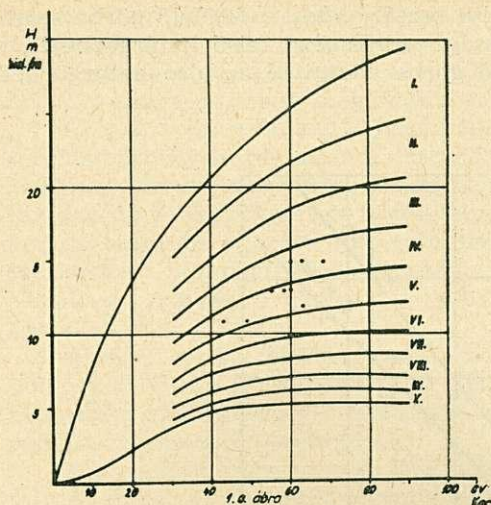
1. Kocsánytalantölgy (sarj)

A ktT_s biológiai felsőmagassági „termőhelyi” szórásmezeje az országos szórásmezőbe (3) erdőtársulásonként az alábbiak szerint illeszkedik.

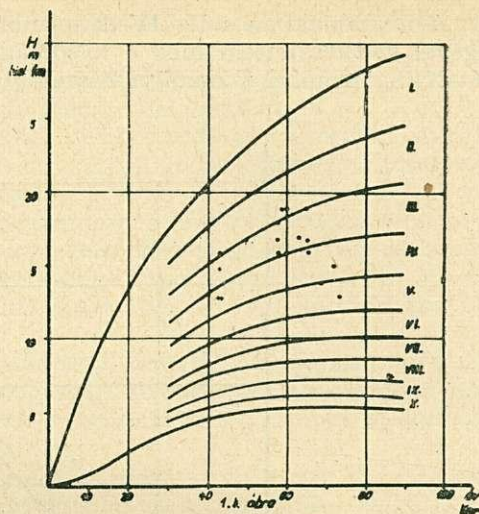
a) *Mészkerülő-tölgyes* erdőtársulásban a ktT_s biológiai felsőmagassági szórásmezeje az országos szórásmező IV. és V. osztályában helyezkedik el (81 adat alapján).

b) *Mészkerülő gyertyános-tölgyes* erdőtársulásban a ktT_s biológiai felsőmagassági „termőhelyi” szórásmezeje az országos szórásmező III—IV-ik osztályában helyezkedik el (105 adat).

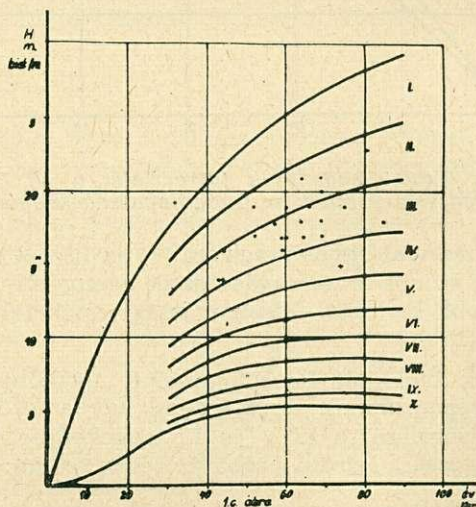
73 évnél 13 m-es biológiai felsőmagassági érték az V. Tho.-ba került. Részletes vizsgálat megállapította, hogy sekély termőrétegű, kőkibúvásos kúpon he-

1/a ábra. Várasi hegyvidék, mészkérülő tölgyes. A ktTs biológiai felsőmagassági értékeinek elhelyezkedése az országos biológiai felsőmagassági szórársmezőben

1/b ábra. Várasi hegyvidék, mészkérülő gyertyános-tölgyes. A ktTs biológiai felsőmagassági értékeinek elhelyezkedése az országos biológiai felsőmagassági szórársmezőben

1/c ábra. Várasi hegyvidék, gyertyános kocsánytalantölgyes. A ktTs biológiai felsőmagassági értékeinek elhelyezkedése az országos biológiai felsőmagassági szórársmezőben

lyezkedik el a próbatér, az értékcsökkenésnek tehát a sekély termőréteg az okozója.

II. Tho.-ba 59 és 60 évnél 19 m-es biológiai felsőmagassági érték kerül. A két próbatér mély termőrétegű talajon áll. Erőteljes növekedést a mély talaj okozza.

Meg kell jegyezni, hogy az átlagot képviselő próbaterek közepes termőrétegvastagságú talajokon állnak.

c) *Gyertyános kocsánytalan-tölgyes* a ktT_s biológiai felsőmagassági szórásmezeje az országos szórásmező II—III-ik Tho.-ban helyezkedik el (121 adat).

Két esetben, 74 évnél a biológiai felsőmagassági érték 15 m, tehát a pontok a IV. Tho.-ban fekszenek.

Az értékcsökkenés oka a közepes termőrétegvastagság és a száradékony, erősen savanyú barna erdőtalaj.

Az átlagot képviselő próbaterületek mély termőrétegvastagságúak.

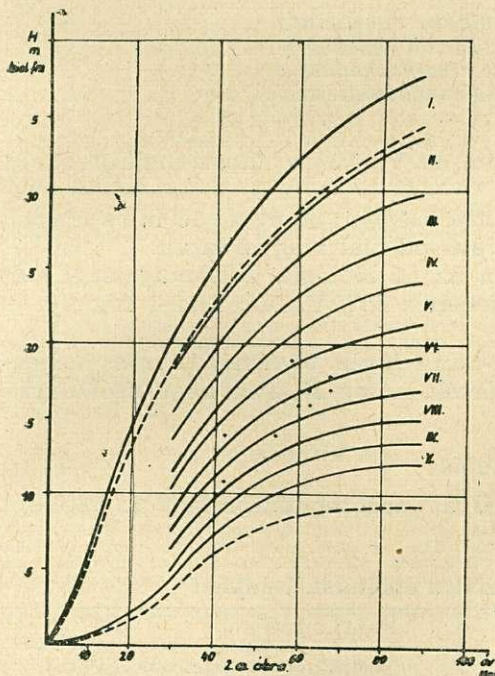
2. Lucfenyő

Az országos felsőmagassági szórásmező hiányában a társulások a soproni szórásmezőben kerülnek vizsgálatra. Az országos átlagmagassági szórásmezőhöz viszonyítva, a Várasi hegyvidék tájrészlet (47b) felsőmagassági szórásmező felső határgörbéje egy osztállyal, az alsó határgörbe két osztállyal feljebb húzódik. (Az országos átlagmagassági szórásmező két határgörbéjét szaggatott vonallal rajzoltam az ábrán.)

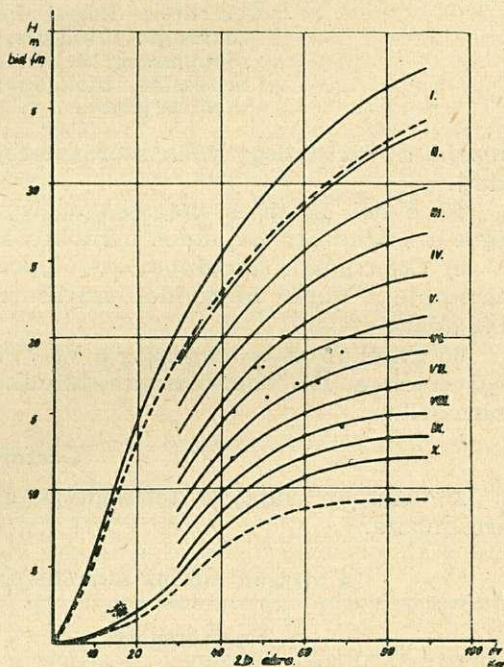
a) *Mészkerülő-tölgyes*, az Lf biológiai felsőmagassági szórásmezeje a Várasi hegyvidék biológiai felsőmagassági szórásmezejében VI., VII., VIII. Tho.-ban helyezkedik el (43 adat).

Az átlagtól eltérést ad az V. Tho.-ban fekvő 19 m-es magassági érték, 58 évnél. Az erőteljes növekedést mély pseudoglejes talaj okozta.

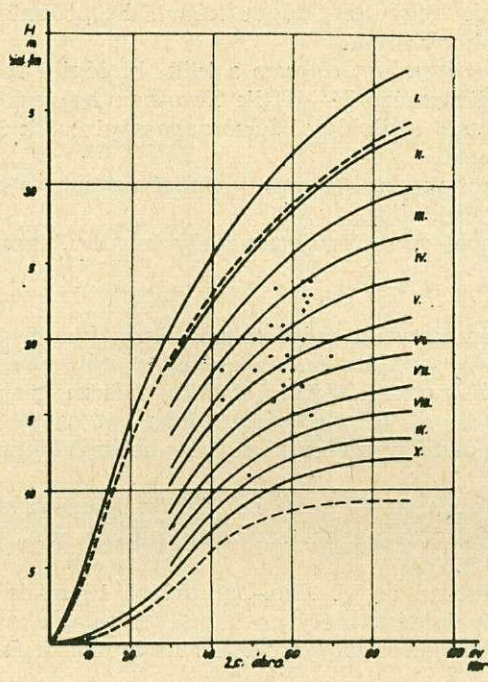
b) *Mészkerülő gyertyános-tölgyesben* az Lf biológiai felsőmagassági szórás-

2/a ábra. Várasi hegyvidék, mészkerülő tölgyes. A Lf biológiai felsőmagassági értékeinek elhelyezkedése a tájrészlet biológiai felsőmagassági szórásmezejében.

2/b ábra. Várasi hegyvidék, mészkerülő gyertyános-tölgyes. A Lf biológiai felsőmagassági értékeinek elhelyezkedése a tájrészlet biológiai felsőmagassági szórásmezejében

2/c. ábra. Várasi hegyvidék, gyertyános kocsánytalantölgyes. A Lf biológiai felsőmagassági értékeinek elhelyezkedése a tájrészlet biológiai felsőmagassági szórárszezejében.

mezeje, a Várasi hegyvidék szórárszezejében az V., VI-ik Tho.-t foglalja el (61 adat).

43 évnél 12 m-es magasságot Ny-i kitettséggel; 60 évnél 13 m-es magasságot a száradásra hajlamos homokos szövetű talajjal magyarázzuk.

c) Gyertyános kocsánytalan-tölgyesben az Lf biológiai felsőmagassági szórárszezeje a Várasi hegyvidék szórárszezejében a IV., V., VI. Tho.-t foglalja el (148 adat).

65 évnél 15 m-es magasság a VII. Tho.-ban fekszik. 50 évnél 11 m-es magassági érték a IX. Tho.-ban van. Mindkét érték száraz, D.-kitettségű próbaterről származik.

Összefoglalás

A vizsgált fafajok termőhelyi osztályát erdőtársulásonként a táblázat tartalmazza.

A vizsgált fafajok termőhelyi osztálya erdőtársulásonként

Erdőtársulás	Fafaj : ktT _s	Lf
	termőhelyi osztályok (Tho.)	
Gyertyános kocsánytalan tölgyes	II.—II.	IV.—V.—VI.
Mészkerülő gyertyános tölgyes	III.—IV.	V.—VI.
Mészkerülő tölgyes	IV.—V.	VI.—VII.

Az erdőtársulásokban a ktT_s és Lf a biológiai felsőmagassági értékek alapján 2—3 termőhelyi osztályt foglalnak el. Jellemző, hogy a mézskerülő gyertyános-tölgyeseknek nincs önálló termőhelyi szórásmezeje.

Mint átmeneti társulás a mézskerülő-tölgyesek és a gyertyános-kocsánytalantölgyesek között egy vagy két termőhelyi osztályt ölel fel.

Ezek egyike megegyezik a gyertyános-kocsánytalantölgyes alsó Tho.-val, másik a mézskerülő-tölgyesek felső termőhelyi osztályával esik össze.

Szeretném felhívni a figyelmet, hogy az egyes fafajok termőhelyi szórásmezejének esetleges összehasonlításakor erdőtársuláson belül nem szabad megfelekedni arról, hogy az egyes fafajok azonos korban, azonos termőhelyi osztályban faji jellegüknél fogva különböző fatömeget hoznak.

Amint az ábrákon látható, az országos szórásmezőben az egyes fafajok pontfelhőjének egyes pontjai a súlypontos elhelyezkedéstől eltérnek. Az eltérések választ adnak arra vonatkozóan, hogy az adott fafaj növekedésére melyik termőhelyi tényező változása hat legerélyesebben.

Igy a ktT-nél a termőrétegvastagság, Lf-nél a kitettség, a talaj vízgazdálkodása.

Ezen megállapítások a növekedési viszonyok értékelésénél a termőhelyi tényezők vizsgálatának szükségességét hangsúlyozzák.

A társulások biológiai felsőmagassági „termőhelyi” szórásmezejének megszerkesztése és az országos szórásmezőbe belehelyezése, vagyis a Tho.-ba sorolása, a társulások termőképessége meghatározásának első lépése.

Irodalom. Magyar János: 1. Erdei-, fekete-, luc- és vörösfenyveseink átlagmagassági (termőhelyi) szórásmezeje. Az Erdő 1961. X. évf. 11—15. old. — Erdei- és fekete-fenyveseink magassági-termőhelyi osztályozó mércéje. Az Erdő. 1961. X. évf. 479—88. — 3. Újabb vizsgálati eredmények fafajaink termőhelyi szórásmezejének ismeretéhez. 1964. Tud. Ülésszak. előad. — 3a. Egyszerű eljárás a termőhelyi osztályoknak arányos különbségekkel való alakítására. Erdészeti lapok. 1938. 4. sz. — *Danszky István:* 4. I. Nyugatdunántúl erdőgazdasági tájcsoport. Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai. 1963. 443. old. — *Majer Antal:* 5. Erdő- és termőhelytipológiai útmutató. 1962. 16. old. — *Pallay Mária:* 6. A soproni hegyvidék Melica u. gyertyános-kocsánytalan tölgyesei. Az Erdő. 1961. 434. old. — 7. A talaj törmeléktartalmának hatása a faállományaink növekedésére. Az Erdő 1963. 273. old. — *Tuskó László:* 8. Vörösfenyő-állományaink felsőmagassági szórásmezeje. Az Erdő. 1964. 325. old.

Паллаи М.: БИОЛОГИЧЕСКАЯ ВЕРХНЯЯ ВЫСОТА ЛЕСНЫХ СООБЩЕСТВ.

При цифровом определении продуктивности лесных сообществ первым шагом является зачисление сообществ главных древесных пород в классы бонитетов. Автор в одном районе измерил биологическую верхнюю высоту древесных пород входящих в состав дубовых лесных сообществ и, полученное на основе этих измерений поле рассеивания поместил в поле рассеивания в масштабе всей страны. Этим он определил актуальную продуктивность. Это является исходным для определения потенциальной продуктивности данного местопроизрастания.

Pallay, M.: DAS STREUUNGSFELD DER BIOLOGISCHEN OBERHÖHE VON WALDGESELLSCHAFTEN.

Zur zahlenmässigen Bestimmung der Produktivität der Waldgesellschaften sollen zuerst die Hauptbaumarten der Gesellschaften in Ertragsklassen eingereiht werden. Verfasser mass in einem Teilbezirk die biologische Oberhöhe der bestandesbildenden Baumarten der Eichenwaldgesellschaften und gliederte das so ermittelte Streuungsfeld in das Streuungsfeld des Landes ein. Dadurch konnte die aktuelle Ertragsfähigkeit festgestellt werden. Dies bildet einen Ausgangspunkt zur Bestimmung der potenziellen Ertragsfähigkeit des gegebenen Standorts.

A *Revista Padurilor* 1964. évi számában Bakos V. ismerteti *Szodfridt István*-nak „A gönyői óriásnyár nyesési kísérlet néhány tapasztalata” c. cikkét (Az Erdő, 1964. 6. sz.). A tartalmi ismertetés után megállapítja, hogy a cikk igen hasznos tanulságokkal szolgál, sok jó egyéni meglátást tartalmaz, s kiemeli azon érdemét, hogy rövidlejárátú kísérlet eredménye. Ref.: Nagy Gézané.